

4

Daniela Berechet
Florian Berechet
Jeana Tița
Lidia Costache

Limba și literatură română

ediția a II-a

exerciții

fișe de lucru

teste de evaluare

Editura Paralela 45

CUPRINS

TESTE INIȚIALE

Testul 1.....	3
Testul 2.....	4

UNITATEA 1

Utilizarea ortogramelor cu forme fixe: mi-am, mi-ați, mi-ar; te-ar, te-au, te-am; ți-ar, ți-au, ți-a; ne-ați, ne-au, ne-ar.....	5
Utilizarea ortogramelor: iar/i-ar; nul/nu-l; căi/că-i; cal/c-al; laș/l-aș; ai/a-i; ași/a-și; deal/de-al; noi/n-oi.....	8
Scrierea corectă a unor cuvinte (niciodată, nici o dată, nici odată, cumsecade, cum se cade, deodată, de o dată, de odată, defel, de fel, totuna, tot una, încât, în cât).....	12
Semne de punctuație.....	15

Recapitulare	18
Evaluare	20

UNITATEA 2

Textul literar narativ.....	21
Textul descriptiv de tip portret.....	24
Textul în versuri.....	31

Recapitulare	37
Evaluare	38

UNITATEA 3

Afișul. Cartea poștală. Invitația.....	40
E-mailul.....	44
Harta. Planul simplu de oraș. Traseul turistic.....	48

UNITATEA 4

Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film, a unei activități.....	54
Povestirea unor întâmplări imaginate sau trăite	56
Redarea unei descrieri de tip portret. Prezentarea unui personaj de poveste/film/ serial pentru copii.....	61
Realizarea unei benzi desenate. Relatarea unei întâmplări având ca suport o bandă desenate	68
Jurnalul de lectură.....	70

UNITATEA 5

Substantivul. Felul substantivelor.....	77
Numărul substantivelor.....	81
Genul substantivelor.....	85

Recapitulare	89
Evaluare	91

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul	92
---	----

Recapitulare	98
Evaluare	99

Pronumele personal.....	100
Pronumele personal de politețe.....	106

Recapitulare	109
Evaluare	111

Verbul.....	112
Numărul și persoana verbului.....	117

Timpurile verbului.....	121
Recapitulare	124
Evaluare	125

UNITATEA 6

Subiectul.....	126
Recapitulare	131
Evaluare	132

Predicatul.....	133
-----------------	-----

Recapitulare	137
Evaluare	138

Propoziția simplă.....	139
Propoziția dezvoltată.....	143

Recapitulare	147
Evaluare	148

TESTE FINALE

Testul 1.....	149
Testul 2.....	150

FIȘE DE AUTOEVALUARE

TESTE INIȚIALE

Testul 1

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Și vulpea n-a avut nevoie să vorbească mai multe, căci puișorul cel neastâmpărat și prostuț o crezu pe cuvânt, ba chiar se înduioșă...

Vrei să știi ce-a mai fost? A fost prăpăd și jale. Puișorul a dus-o pe vulpe în băătură, i-a arătat cum se deschide ușa, unde sunt răuștele, găștele, găinușele și cocoșeii, iar vulpea, lacomă și fățarnică, a gătit toate făpturile din ogradă și pe urmă l-a mâncat și pe el.

(Ion Pas, *Puișorul și vulpea*)

1. Identifică și notează:

- a) titlul textului: _____
b) autorul: _____
c) personajele: _____

2. Scrie trei însușiri pentru puișor.

- a) _____ ; b) _____ ; c) _____ .

3. Puișorul a dus-o pe vulpe în:

- a) poiană; b) cotet; c) băătură; d) pădure.

4. În al treilea enunț există:

- a) patru substantive; b) trei substantive; c) două substantive; d) un substantiv.

5. Perechea nepotrivită de cuvinte este:

- a) fățarnicie – fățarnică; b) lăcomie – lacomă;
c) prostie – prostuță; d) mâncare – mănâncă.

6. Cuvântul care nu are înțeles asemănător pentru *lacomă* este:

- a) mîncăcioasă; b) sătulă; c) pofticioasă; d) avidă.

7. Pronumele *el* din ultimul enunț ține locul substantivului:

- a) *cocoșul*; b) *vulpea*; c) *puișorul*; d) *vulpoiul*.

8. În primul alineat sunt:

- a) patru verbe; b) cinci verbe; c) șapte verbe; d) alt răspuns.

9. Descoperă explicația nepotrivită pentru folosirea cratimei în ortograma *n-a*:

- a) cratima unește două cuvinte diferite într-o silabă;
- b) cratima ține locul vocalei *u*;
- c) cratima ține locul vocalei *î*.

Testul 2

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Copilașul a privit lung stolul și a început să plângă. Mama a venit în fugă, dar copilul nu putea vorbi de lacrimi. A întins mâna spre cer și a șoptit:

— Puișorii!

Mama l-a strâns în brațe și l-a sărutat cu drag:

— Nu plânge, dragul mamei, au să se întoarcă înapoi la primăvară.

(Emil Gârleanu, *Puișorii*)

1. Dialogul din fragment se poartă între:

- a) copil și puișori;
- b) puișori și mamă;
- c) copil și mamă;
- d) mamă și puișori.

2. Băiețelul era supărat pentru că: _____.

3. La sfârșitul enunțului *Mama l-a strâns în brațe și l-a sărutat cu drag*: s-a folosit semnul de punctuație „două puncte” pentru că:

- a) urmează o enumerare;
- b) urmează cuvintele copilului;
- c) urmează un îndemn;
- d) urmează cuvintele mamei.

4. În enunțul *A întins mâna spre cer și a șoptit*: sunt verbe la timpul .

5. Transformă verbele de mai jos în substantive:

a privi →

a începe →

a vorbi →

a plânge →

6. Alcătuieste două propoziții în care cuvântul *cer* să fie părți de vorbire diferite.

7. Analiza gramaticală corectă a substantivului *primăvară* este:

- a) substantiv comun, genul masculin, numărul singular;
- b) substantiv propriu, genul feminin, numărul singular;
- c) substantiv comun, genul feminin, numărul singular;
- d) substantiv comun, genul feminin, numărul plural.

UNITATEA 2

Textul literar narativ

Inițiere ✧ Înțelegere

Citește cu atenție textele, apoi răspunde cerințelor:

a) Un șarpe îngrozise pădurea [...] S-au înțelese atunci toate sălbăticiunile. Pe când dormea, odată, șarpele, au răsturnat la gura vizuinii sale un bolovan. A rămas prins șarpele în vizuină. [...]

Cu vremea, l-au uitat, iar șarpele a slăbit, se apropia de ceasul morții. Tocmai atunci trecea pe-acolo un biet păstor, mânându-și oile spre munte.

— Hei, omule! a șoptit șarpele prin crăpătură, dă piatra asta la o parte, că te-oi răsplăti cum se cuvine... [...]

Păstorul, un om slab din fire, s-a-nduplecat.

(Al. Mitru, *Vizuirea șarpelui*)

b) Însă iată că-ntr-o zi
când vifonița porni,
Greierele se trezi
fără muscă, fără râmă,
fără umbră de fărâmă.

Ce să facă?... Hai să ceară
la Furnică, pân' la vară,
niscai boabe de secară.

(Jean de la Fontaine, *Greierele și furnica*)

1. Completează spațiile cu informațiile din textele de mai sus.

a) Este un text _____ narativ, cu titlul _____.
_____, având ca autor pe _____. Acesta povestește
întâmplarea, fără să _____ la acțiune.

b) Este o _____, având ca autor pe _____.
Personajele care îndeplinesc acțiunile sunt _____.

2. Răspunde la următoarele întrebări:

• Ce au hotărât animalele pădurii?

• Pe cine a reușit șarpele să păcălească?

• De ce s-a înduplecat păstorul?

3. Enumeră câteva sfaturi pentru greiere:

4. Transcrie versurile care arată când se petrece acțiunea.

5. Notează sub fiecare personaj o trăsătură semnificativă.

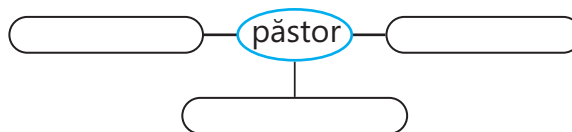
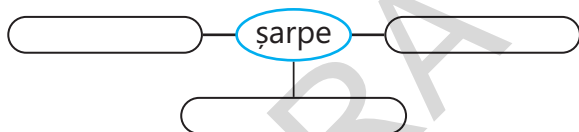

Ce trebuie să știi

- **Textul narativ** are **autor (narrator, povestitor)** care prezintă o povestire imaginară.
- La acțiune participă unul sau mai multe **personaje, ființe umane, animale sau obiecte** care pot intra în dialog.
- **Povestitorul** poate participa la acțiune sau poate povesti întâmplările, fără să participe la acțiune.

Învățăm prin joc

Scrie însușirile celor două personaje, folosind culori potrivite anotimpului toamna.

Consolidare ✦ Aplicare și exersare

1. Da/Nu:

- a) Păstorul este un personaj $\left\{ \begin{array}{l} \text{principal} \quad \square \\ \text{secundar} \quad \square \end{array} \right.$. b) șarpele este un personaj $\left\{ \begin{array}{l} \text{pozitiv} \quad \square \\ \text{negativ} \quad \square \end{array} \right.$.

2. Formulează întrebarea pentru răspunsul de mai jos.

Î: _____ ?

R: Pe lângă vizuină trecea un biet păstor care-și mâna oile spre munte.

3. Crezi că discuția dintre cele două personaje din fragmentul *Vizuină șarpelui* este reală? De ce?

4. Primul text conține alineate.

a) trei;

b) patru;

c) două.

5. Expresia *slab din fire* nu înseamnă:

- ușor influențabil
- nu are un strat de grăsime sub piele
- fără voință

6. Scrie enunțuri în care cuvântul *fire* să aibă sensuri diferite.

7. Transcrie enunțurile de mai jos, înlocuind fiecare cuvânt subliniat cu altul cu înțeles asemănător.

- Un șarpe îngrozise pădurea.

- S-au înțeles atunci toate sălbăticiunile.

8. Pune în ordine ideile principale:

Un păstor salvează șarpele.

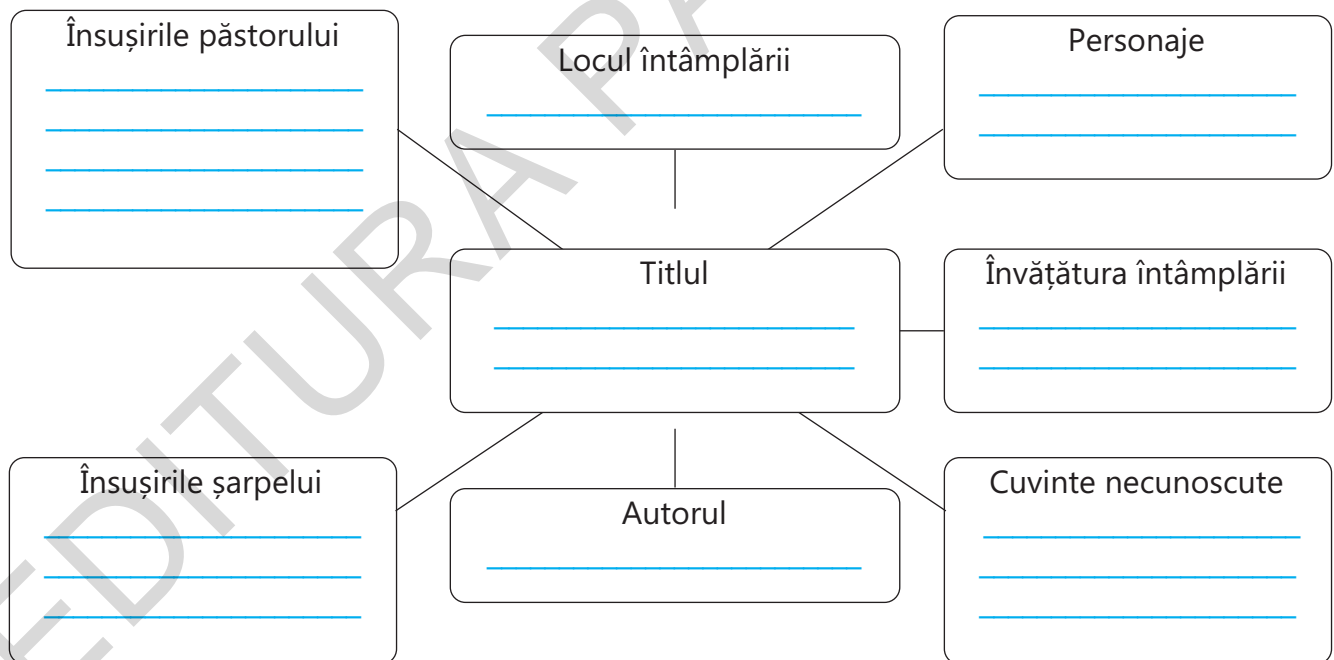
Sălbăticiunile iau o hotărâre.

Șarpele este închis în vizuină.

Un șarpe îngrozise pădurea.

9. Povestește, pe scurt, fragmentul, folosindu-te de ideile principale de la exercițiul 8.

10. Harta textului *Vizuină Șarpelui*.

11. Eseul de 5 minute

Formulează, în maximum 3 rânduri, învățătura desprinsă din întâmplarea prezentată, iar, la sfârșit, scrie un proverb care se potrivește.

Textul descriptiv de tip portret

Inițiere ✧ Înțelegere

Se dau următoarele fragmente:

a) Mânăstirea Polovragi, unde ne găzduim peste noapte, e retrasă mai în fund, într-o margine de crâng, la ieșirea Oltețului din munți. Un zid vechi de piatră amestecată cu cărămidă împrejmuiește acest adăpost liniștit, în care pustiesc șapte călugări. O curte îngustă, acoperită de iarbă, în mijloc bisericuța, zidită la 1704 de jupân Danciu Părăianu; în tindă, pe peretele din față e zugrăvit iadul – spaima păcătoșilor; lângă ușă, pe ușorul din dreapta, stă scris cu slove vechi de mâna lui Tudor Vladimirescu: «Am venit și eu, robul lui Dumnezeu, la această sfântă și dumnezeiască mânăstire pe vremea de la 821 maiu 28 în zilele lui Alexandru Ipsilant V. V. Sluger Vladimirescu». De jur împrejur, chili vechi, joase – unele părăsite și dărăpănate; aripa dinspre Olteț, mai înaltă, mai arătoasă, își înșiră în lungul pridvorului odăile arhondaricului și ale stareței, ale căror ferestre mici privesc ca niște ochi bătrânești la cei doi molifti înalți și falnici din fața bisericii.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

b) De jur împrejur, cât bate ochiul, e o luncă mlăștinoasă, acoperită de papură și de sălcii. [...] Cai slobozi, cu coame lungi, ies din desișuri, scutură din cap și se uită țintă la noi cu un aer mirat, întrebător. Pustietatea, sălbătică a acestor locuri neumblate, întinsele păduri de trestii cari-și leagănă în vânt vârfulurile arămii, tăcerea aceasta adâncă, stăpânitoare pe-ntregul cuprins, toate fac să te crezi departe de pământ, într-o planetă nelocuită.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

c) O văz, ca prin vis. O văz limpede, așa cum era. Naltă, uscățivă, cu părul alb și creț, cu ochii căprui, cu gura strânsă și cu buza de sus crestată în dinți de pieptene, de la nas în jos.

(Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Bunica*)

d) Fulgerul este rezultat în urma unui proces de descărcare electrică. Se produce între nori încărcăți cu sarcini electrice diferite, iar descărcarea dintre nor și pământ provoacă un arc luminos, numit trăsnet. Atunci când vedem un fulger, nu auzim și sunetul produs de descărcare, deoarece viteza sunetului este mai mică față de cea a luminii. Decalajul se datorează diferenței dintre vitezele de propagare a celor două unde, cea luminoasă și cea acustică.

(Marius Ignătescu, *Fenomene ale naturii – fulgerul*)

e) Fulgere dese, orbitoare, spintecă cerul din ce în ce mai posomorât, și tunete prelungi se aud bubuind în depărtare. Când ieșim în limpeziș, vedem ploaia, ca o perdea de suliiți, dreaptă și întunecoasă, viind dinspre munți și cotropind câmpiile c-un ropot de oștire îngrozitoare, năprasnică. Tunetele se-ntețesc, și peste câteva minute un adevărat potop s-abate vijelios asupra noastră.

Nu mai vedem nimic. Căii aleargă îndemnați de țipetele vizitiului, speriați de răpăitul stropilor cari cad, rezeși și grei, ca o grindină de gloanțe. Într-un sfert de ceas toată câmpia e o mare.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

f) Tot mai citesc măiastra-ți carte,
Deși ți-o știu pe dinafară:
Parcă urmând șirul de slove,
Ce-a tale gânduri sămănară,

A, nu mă mir că ți se dete
O zodie atât de tristă,
Că, zbuciumat de-atâtea patimi,
Râvnești pe cei ce nu există

Mă duc tot mai afund cu mintea
În lumile de frumuseți,
Ce-au izvorât, eterni luceferi,
Din noaptea tristei tale vieți...

Și că potop de negre gânduri
Se strâng și ți se zbat sub frunte:
Pe veci întunecații nouri
Sunt frații vârfului de munte!

(Al. Vlahuță, *Lui Eminescu*)

Și te-nțeleg, te simt aproape:
Cu-aceeași suferință-n față,
Cu ochii gânditori și galeși,
Sătul de trudnica-ți viață.

g) Eminescu era om de o vigoare trupească extraordinară, fiu adevărat al tatălui său, care era munte de om, și ca fire, grădină de frumusețe, și ar fi putut să ajungă cu puteri întregi la adânci bătrânețe dac-ar fi avut oarecare purtare de grijă pentru sine însuși [...] El era însă lipsit cu desăvârșire de ceea ce în viața de toate zilele se numește egoism, nu trăia prin sine și pentru sine, ci pentru lumea în care-și petrecea viața și pentru ea. [...]

El niciodată nu s-a plâns de neajunsurile proprii sale vieți și niciodată nu a dat pe față bucuria izvorâtă din propriile sale mulțumiri. Flămând, zdrențuit, lipsit de adăpost și răbdând în ger, el era același om senin și veșnic voios, pe care-l ating numai mizeriile mai mici ale altora. Întreaga lui purtare de grijă era deci numai pentru alții, care, după părerea lui, nu puteau să găsească în sine înșiși mângâierea pe care o găsea el pierzându-se în privirea lumii ce-l înconjura.

(Ioan Slavici, *Amintiri*)

1. Citește cu atenție, apoi completează în dreptul fiecărei denumiri litera corespunzătoare textului, urmărind prezentările:

- descrierea unui obiect
- descrierea literară a unui fenomen al naturii
- descrierea unui colț din natură
- descrierea unui personaj literar
- portretul unui scriitor
- descrierea nonliterară (științifică) a unui fenomen al naturii
- portretul în versuri

2. Fiecare dintre cele 7 litere face trimitere la un anume text. Care sunt acelea?

textul în care sunt prezentate locuri neumbrate

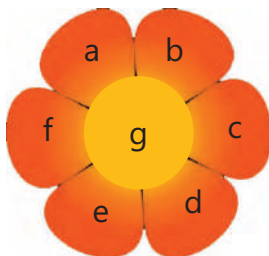
textul descriptiv în care apar date științifice

textul care transmite informații clare, precise

textul în versuri în care scriitorul se implică emoțional

textul în care predomină cele mai multe verbe

textul în care predomină substantivele și adjectivele, iar povestitorul se implică emoțional, transmițându-ne sentimentele sale

fragmentul în care apar doar însușirile fizice ale unui personaj literar

3. Identifică o personificare din textul **a**.

4. Precizează timpul verbelor din textul **b**.

5. Selectează din textul **c** patru însușiri fizice ale bunicii.

6. De ce atunci când vedem un fulger nu auzim și sunetul produs de descărcare electrică? (**d**)

7. Descoperă în textul **e** substantivele cărora li s-au atribuit câte două adjective.

8. Enumeră patru perechi **adjectiv** + **substantiv** și două perechi **substantiv** + **adjectiv** din fragmentul **f**.

9. Adevărat (A) sau fals (F)?

În textul **g**, descrierea este realizată de:

a) Ioan Slavici

b) Mihai Eminescu

c) Ioan Slavici și Mihai Eminescu

d) un necunoscut

10. Descrie, în 3-4 rânduri, mănăstirea Polovragi, folosind expresii din textul corespunzător.

Ce trebuie să știi

- **Portretul** este o **descriere literară** care prezintă **trăsături fizice și/sau morale**, evidențiind aspectele caracteristice ale unui personaj.
- Portretul se poate realiza în **proză** sau **versuri**, folosindu-se imagini artistice și figuri de stil: epitetul, comparația, enumerația.

Învățăm prin joc

Poveste creativă

Într-o zi senină de vară, Angela, o fetiță _____

(Atribuie-i Angelei 5 însușiri fizice.)

a hotărât să meargă în pădurea din apropierea satului. Pădurea _____

(Descrie pădurea în trei rânduri.)

Nu mare i-a fost mirarea când pe o cărare ascunsă s-a întâlnit cu... cine crezi? Scufița Roșie.

(Cum arăta Scufița Roșie?)

Au povestit, s-au jucat, au cutreierat pădurea, iar spre seară s-au despărțit. Drumul Angelei spre casă părea mai lung... Apare luna. Ajunge într-o poieniță... fantastică, ce o îndemna să-i afle secretele. _____

(Descrie poienița și exprimă sentimentele Angelei atunci când pătrunde în necunoscut.)

Continuă povestea!

Consolidare ✦ Aplicare și exersare

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Flămând, Tom ieși în oraș, zăpăcit de splendoarea visului de noapte. Niciodată nu mersese atât de departe.

Se îndreptă spre un palat impunător. [...]

Micul și sărmanul Tom, în zdrențele lui, se apropiase și tocmai trecea de santinele – cu pas încet și sfios –, în vreme ce în piept inima-i bătea tare și nădejdea-i creștea, când, deodată zări printre zăbrelele de aur o priveliște care aproape că-l făcu să țipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat viguros, suplu, frumușel la chip, cu obrazul ars și bronzat de focuri și sport în aer liber, cu veșminte frumoase de satin și mătase împodobite, scânteind de giuvaeruri; la șold purta o mică spadă încrustată cu nestemate și un jungher; în picioare, gingașe cizmulițe lungi până la genunchi, cu tocuri roșii, iar pe cap o tocă stacojie, pusă ștrengărește, garnisită cu pene ce-i atârnav într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare și scăpărătoare. [...] Era un prinț, un prinț viu, un prinț adevărat, fără nicio umbră de îndoială. [...]

Gloata râse și-și bătu joc de Tom, dar tânărul prinț se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrații îmbujorați și ochii scânteind de indignare, și strigă:

— Cum de-ai cutezat să te porți în chipul acesta cu un băiat sărman? Cum de-ai cutezat a năpusti astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele? Deschide porțile și dă-i drumul înăuntru! [...]

— Trăiască ani mulți și îndelungați prințul de Wales!

— Pari ostenit și înfometat, îi spuse Eduard Tudor. Ticălosul de soldat te-a brutalizat. Urmează-mă!

(Mark Twain, *Prinț și cerșetor*)

1. Fragmentul este un text , în care s-a folosit , și .

2. În fragment apare:

a) descrierea unui colț din natură;	b) descrierea unui obiect;
c) descrierea unor personaje literare;	d) descrierea unui palat.

3. Personajele care apar în fragment sunt:

4. Alege seria de însușiri potrivite lui Tom:

- a) flămând, mic, sărman, frumușel la chip, ostenit, suplu, indignat;
- b) suplu, frumușel la chip, îmbujorat, viguros, flămând, sfios;
- c) flămând, mic, sărman, sfios, umil, ostenit, înfometat;
- d) frumușel la chip, cu veșminte frumoase, viguros, suplu, indignat, îmbujorat.